

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XXXII. De verbis Apost. Mihi pro minimo est ut iudicer à vobis &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

3. Cogitationes scilicet & immunda.

Quomodo haec propulsanda.

Quam sollicitè & vigilantè eis occurrendum.

Jam verò tertium cogitationum genus immundum nimis ac foetidum est, quod nec admittere quidem ulla ratione debemus, sed à longè præsentire foetorem, & tota virtute repellere, toto animo propulsare, & conversi statim ad gemitus, lachrymis atque suspiriis invocantes Spiritum, qui adjuvet infirmitatem nostram. Sic nimirum confusus abscedens non tam facile deinceps simile aliquid viriliter resistentibus nobis malignus hostis offerre vel afferre præsumet. Dico autem cogitationes illas immundas penitus ac foetidas, quæ ad luxuriam, ad invidiam & vanam gloriam pertinent, cæteraque vitia detestanda. Oportet enim si mundas conservare volumus animas nostras, adhuc longè agentibus cogitationibus huiuscemodi multa cum indignatione occurrere, & exufflare à nobis, ut nullus eis detur accessus. Et primum quidem genus cogitationum ociosarum, scilicet ad rem non pertinentium, lutum est, sed lutum simplex, id est, non inhærens nec fœtens, nisi forte diutius immoretur in nobis, & per incuriam ac negligentiam nostram in alterum genus cogitationum vertatur: quod quotidie experimur. Dum enim ociosa tanquam minima spernimus, ad turpia atque inhonesta dilabimur. Secundum verò cogitationum genus non lutum simplex, sed ut jam diximus, viscosum ac limosum est. Nam tertium quidem sic cavendum est, non tanquam lutum aut limus, sed tanquam immundissimum ac foetidissimum coenum.

S E R M O XXXII.

De verbis Apost. *Mihi pro minimo est, ut à nobis judicer, &c.* *

* *Alias, De triplici iudicio, proprio humano, & divino.*

a 1. Cor. 4. a

* b Ibid.

Tria iudicia; humanum, proprium & divinum.

c 1. Cor. 2. c

S Ie nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum **S** DEI a. Minister Christi sic debet conversari, ut ex moribus exterioris hominis qui videtur, existimetur compositio interior animi qui videtur, ne vel ab alio vel à seipso possit judicari, sed dicat cum eodem Apostolo b: *Mihi pro minimo est, ut à vobis judicer, aut ab humano die: sed neque me ipsum judico: qui autem iudicat me, Dominus est.* In quibus verbis notanda sunt tria iudicia; humanum, suum cuiusque proprium, & divinum. Et humanum quidem potest iudicare de rebus exterioribus, quæ sensibus corporis percipiuntur de interioribus vero non potest. Hinc enim scriptum est c, *Quis enim scit hominum quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui est in eo?* Quapropter de his quæ sunt in homine, potest iudicare spiritus hominis qui in ipso est, longè verò præstantius de his ipsis iudicat Deus, cuius necdum fatetur Apostolus evasisse iudicium, qui tamen jam humanum transcendisset, & proprium. Porro humanum contemnebat qui dicebat: *Mihi autem pro minimo est, ut à vobis judicer, aut ab humano die.* Sed neque proprium timebat qui dicebat: *Sed neque me ipsum judico, nihil enim mihi conscius sum.* Solum ergo restabat divinum: de quo ait: *Qui autem iudicat me,*

Domi-

Dominus est. Debet tamen quisque quantum potest se irreprehensibilem exhibere, primum quidem coram DEO, sed deinde etiam coram hominibus.

Hoc nempe est quod alibi loquitur idem Apostolus, dicens *d. Providentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus.* Tribus siquidem modis providemus bona coram hominibus, id est habitu, actione sermone. Habitu, ne sit notabilis: actione, ne sit reprehensibilis: sermone, ne sit contemptibilis. Tribus etiam modis coram Deo, cogitatione, affectione, & intentione. Nam & cogitatio debet esse sancta. Unde scriptum est: Cogitatio sancta servabit te, & affectio pura, & intentio recta. Sunt autem tria ista, id est, cogitatio, affectio, intentio, in anima. Sed in ea quoque propriis singula locis distincta videntur. Nam *cogitatio* in memoria est, *affectio* in voluntate, *intentio* in ratione consistit.

Atque ut eorum usum ac differentiam clarius videamus, sumamus nobis exemplum de rebus exterioribus. In corporibus si quilibet deformis color cutem tantum inficiat, corpus quidem turpius redditur, sed nil ei de sua sanitate ex hoc adimitur. Si ergo carni putredo aliqua vel lividus tumor infederit, jam non solum decus corporis, sed salus quoque perturbatur. Quod si languor forsitan invalescens, cum ipsa carne ossa quoque mellitus occuparit, tunc demum de vita non immerito potest desperari. Eodem modo in anima si peccatum suggeritur memoriae per cogitationem, nullum tamen præbuerit aut voluntas affectum, aut deliberatio ipsa consensum: fateor quidem deformitas est, nec audire interim anima illa meretur: *Tota pulchra es amica mea* ^e: et si nævus est, sed non morbus. Quod voluntas quoque præoccupata sensu delectationis afficitur, resistit tamen adhuc deliberatio rationis, infirmatur quidem, sed necdum moritur anima, clamat tamen necesse est: *Sana me Domine, & sanabor* ^f. Tunc vero mori dicitur, quando & ipsa ratio ad peccatum per intentionem curvatur, tunc enim consentit. Et de tali dicitur ^g: *Anima que peccaverit, ipsa morietur.* Hunc triplicem gradum deploravit David ex persona Adam, dicens Domino expellenti de paradiso in latam hujus læculi evagationem ^h: *Confirmasti super me manum tuam.* Et quoniam carnalia desideria sunt pœna peccati: *non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ.* Jam verò nec robur est rationis. *Non est pax ossibus meis à facie peccatorum meorum.* Qui rursus eosdem gradus ex persona iusti decantat dicens: *Memor sui Dei, & delectatus sum & exercitatus sum* ⁱ. Delectatus enim per voluntatem, exercitatus per rationem.

Ne ergo à Memoria repellat Deum irruens turba plurimarum cogitationum, quæ solent effluere tanquam vilis plebs in atrium, ponatur ad ejus portam janitor, cujus nomen est *recordatio propria professionis*: ut cum

Nnnn 2

d Rom. 12. d Providenda etiam bona coram hominibus, idq; tripliciter. Pariter & coram Deo tribus modis: Cogitatione, affectione, intentione.

Gradus peccati pulchra similiter declarat.

e Cant. 4. b

f Hier. 17. c & Ezech. 18. a

h Psal. 37. a

i Psal. 76. a

Memoria contra cogitationes munda recordatione propria professionis.

munenda re-
cordatione
propria pro-
fessionis.

Voluntas con-
tra affectiones
record. caelestis
patriæ.

k Apoc. 3. d
Ratio contra
malam in-
tent. recorda-
tione gehenna

corpibus sese cogitationibus senserit animus prægravari, increpet se & dicat sibi: Tu ne hæc debes cogitare, qui sacerdos es, qui clericus es, qui monachus es? Cultor justitiæ debet in se quicquam iniquum admittere? Decet servum Christi, amatorem Dei tale aliquid ad modicum meditari? Hæc dicendo, excludet fluxum illicitæ cogitationis per recordationem propriæ professionis. Similiter ad portam *Voluntatis*, in qua solent manere carnalia desideria, tanquam in domo domestica familia, statuatur ostiarius, qui vocatur *recordatio caelestis patriæ*. Hic enim potest pravum desiderium quasi cuneus cuneum expellere: & ipsum qui ait ^k: *Ecce sto ad ostium & pulso, sine cunctatione recipere*. Iam verò ad thalamum *Rationis* talis & tam ferox adhibendus est custos qui nemini pareat, sed quicumque hostis sive clam sive palam ingredi præsumpserit, procul eum arceat, & hic sit *recordatio gehenna*. In cæteris siquidem, id est, memoria & voluntate, non ita est tolerabile, si vel memoria recipiat quandoque vagam cogitationem, vel voluntas impuram affectionem. Hoc verò gravissimum & omnino damnosum, si unquam ratio perdidit rectitudinem intentionis.

S E R M O XXXIII.

De verbis Psalmi: *Quis ascendet in montem Domini? &c. Innocens manibus & mundo corde, &c. Psal. 23. a*

Mons Calum.

b Psal. 83. b

e Ibidem a

d Baruc. 3. a

e Psal. 86. a

f Isa. 2. a

Calum mons
montium, ubi

Verbum exhortationis est, Fratres mei: ut quandoquidem omnes ascendere nitimur, omnes tendimus in sublime, sursum aspiramus omnes, omnes conamur in altum; illuc studeamus ascendere, ubi bonum sit nos esse, ubi securum sit nos esse, unde cadere non oporteat, ubi stare possimus. Næc modo ut desiderium provocet, ascensorem montis huius Prophetam requirit; verum etiam ut ascendere cupientem modum doceat ascendendi. Felix qui huius montis ascensiones in corde suo disposuit, concupiscens & deficiens in atria Domini. Siquidem mons iste mons uberi, bonorum omnium cumulus, mons voluptatis æternæ, domus Dei est. Et beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te ^e. Audi testem fidelem quia mons est domus ista ^d, O Israel quam magna domus Domini, & ingens locus possessionis eius, magnus & non habens consummationem, excelsus & immensus. Imò verò non solum mons est, sed & mons montium, & multæ in eo mansiones, multi montes. Denique etiam fundamenta eius in montibus sanctis. Et ne hoc quidem sanctus tacuit Isaias. *Erit, inquit f, mons domus Domini preparatus in vertice montium, & elevabitur super colles*. Quidni montium mons, fundatus exultatione universæ terræ, ubi tam multiplex omnium delectabilium copia, ubi copiarum omnium plenitudo? Erit enim mons pacis, mons gaudij, mons vitæ, mons gloriæ. Et hi omnes montes unus mons consummatæ felicitatis.